Česká a světová literatura do poloviny 19. století

Mgr. Olga Chudobová

Gymnázium, SOŠ a VOŠ
Ledeč nad Sázavou

esf evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Karel Čapek

VY_32_INOVACE_06_2_15_CJ

Gymnázium, SOŠ a VOŠ
Ledeč nad Sázavou

esf evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Životopisné údaje a charakteristika autora

- 1890 – 1938
- český spisovatel, novinář, dramatik a překladatel
- doktorát z dějin umění
- redaktorem Národních listů, Lidových novin
- dramaturgem a režisérem Vinohradského divadla

Zajímavosti

- zpočátku tvořil se svým bratrem Josefem, který byl malířem
- přátelsky se stýkal s T. G. Masarykem, jeho filozofické názory zaznamenal v knize "Hovory s T. G. M."
- řadil se ke skupině intelektuálů, jimž se říkalo pátečníci (scházeli se v pátek)
- měl zálibu v práci na zahradě, měl také vztah k zvířatům

Dílo

- jeho díla byla ovlivněna technickým vývojem a láskou k přírodě a zvířatům
- zkoumal možnosti a hranice lidského poznání, zabýval se noetikou
- obával ze zneužití techniky proti člověku
- varoval proti nastupujícímu fašismu

Díla

- *Povídky z jedné kapsy, Povídky z druhé kapsy* – s detektivní tematikou, hrdinou většinou není velký zločinec, ale malý zlodějíček
- *Marsyas čili na okraj literatury* – eseje, zabývá tzv. brakovou literaturou
- *Ze života hmyzu* - alegorický pohled na svět hmyzu, který zde představuje různé lidské vlastnosti

Bílá nemoc

- diktátor Maršál, (Adolf Hitler), který chce válku
- objevuje se strašlivá nemoc, která zabijí lidi
- lék zná jen mírumilovný doktor Galén
- nemocí onemocní i diktátor
- Galén nabízí diktátorovi vyléčení výměnou za mír
- Galén zabit zfanatizovaným davem cestou k Maršálovi
- vypuká válka

Ukázka

MARŠÁL: Tady jsem připravil jakýsi projekt - Chci totiž udělat z nemocnice u Svatého Ducha státní ústav pro potírání Čengovy nemoci. Nastoupíte tam jako primář, doktore Galéne.
DR. GALÉN: Ale já... To by nešlo, pane... Já mám totiž takovou klientelu, Vaše Excelence, že ano... To bych prosím opravdu nemohl.
MARŠÁL: Považujte to za rozkaz, milý doktore Galéne.
DR. GALÉN: Já bych jinak s největší radostí, Vaše Excelence... Ale já přece nemohu řídit... Člověk nemá ani tu zkušenost, že ano...
MARŠÁL: Tak vám to řeknu jinak. *(Podívá se na pobočníka, který zmizí.)* Vy jste odmítl vzít do léčení barona Krüga.
DR. GALÉN: To ne prosím. Já jen... tady byla jistá podmínka -
MARŠÁL: Vím. Budete tedy léčit barona Krüga - bez jakékoliv podmínky, doktore Galéne.
DR. GALÉN: Je mně hrozně líto, pane... Vaše Excelence... ale to opravdu nejde. Já... já musím trvati na své podmínce -
MARŠÁL: Doktore, jsou prostředky, kterými lze lidi přinutit,... aby splnili rozkazy.
DR. GALÉN: Podívejte se, vy mě můžete dát zavřít, že ano, ale -
MARŠÁL: Dobře. *(Sahá po zvonku.)*
DR. GALÉN: Poslyšte, pane, nedělejte to! Já mám tolik pacientů - Zabijete je, když mne dáte zavřít!
MARŠÁL *(pouští zvonek)*: Nebyli by to první mrtví na mé cestě. Ale vy si to ještě rozmyslíte. *(Vstane a jde k němu.)* Člověče, jste blázen - nebo takový hrdina?
DR. GALÉN *(couvá)*: Ne prosím, já - Hrdina jistě ne; ale já byl na vojně... jako lékař..., a když jsem viděl tolik lidí umírat... tolik zdravých lidí, že ano -
MARŠÁL: Já byl také na vojně, doktore. Ale já jsem tam viděl lidi bojovat za vlast. A já jsem je přivedl zpátky jako vítěze.
DR. GALÉN: To je právě to. Já jsem viděl spíš ty, které... které jste už nepřivedl zpátky. To je ten rozdíl, pane... Vaše Excelence.

Otázky a úkoly I

- Před čím chtěl Karel Čapek svou hrou varovat?
- V jaké zemi se děj hry odehrává? Jak je toto místo popsáno?
- Charakterizuj hlavní postavy:
  - doktor Galén
    - jak se snaží zabránit válce?
    - jaké má vlastnosti?
  - doktor Sigélius – jakými povahovými rysy se především odlišuje od doktora Galéna?
  - Maršál – je schopen změnit svůj názor na válku?
  - baron Krug

Otázky a úkoly II

- Jaký symbolický význam bílá nemoc má?
- V jaké době se děj odehrává?
- V čem je paradox Galánovi smrti? Proč Galén umírá?
- Slova z jakých jiných jazyků se ve hře vyskytují a v jakých to je situacích?
- Co symbolizuje Maršálova země a co malá země, proti které válčí?

Použitá literatura

- Karel Čapek*: Bílá nemoc*, Československý spisovatel v Praze 1983, vytiskla Stráž, tiskařské závody , n. p., Plzeň, vydání jedenácté
- *Lexikon české literatury A-G,* vedoucí redaktor PhDr. Vladimír Forst, CSc., Academia, v Praze 1985, vytiskla Severografia.

Poznámky